

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/41,42

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ
Esas No. 2021/12535
Karar No. 2022/520
Tarihi: 18.01.2022

- TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YETKİ TESPİTİNE İTİRAZ
- İTİRAZ DİLEKÇESİNİN İŞYERİNİN BULUNDUĞU YERİN DIŞINDAKİ BİR GÖREVLİ MAKAMA SÜRESİ İÇERİSİNDE KAYIT ETTİRİLMİŞ OLMASININ DA YETKİ TESPİT İŞLEMLERİNİ DURDURACAĞI
- BAKANLIĞIN İTİRAZ OLMASI NEDENİYLE YETKİ BELGESİ DÜZENLEYEMEYECEĞİ

ÖZETİ: Tespit yazısına konu işyerinin Konya'da olduğu ve itiraz dilekçesinin buradaki görevli makama kayıt ettirilmediği, davacının görevli makam olarak süresi içinde Ankara Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne itiraz dilekçesini kayıt ettirerek asıl dava ile yetki itirazında bulunduğu açıktır. Nitekim bu olgu, taraflarında kabulündedir.

Uyuşmazlığı asıl doğuran nedenin davacının Konya yerine Ankara'daki görevli makama itiraz dilekçesini kayıt ettirip davasını açmasından kaynaklanmaktadır.

Bu meyanda uygulamaya bakıldığında, yetki sürecinde ilgi sendikaların itiraz dilekçelerini görevli makama kayıt ettirilmesi üzerine yapılan inceleme ile kaydın yapıldığı yer (görevli makam) hatalı dahi olsa KEP (kamu elektronik posta sistemi) üzerinde ilgili idareye bu itiraz bildirilmektedir. Böylelikle Kanun'un amaçladığı bildirim şartı gerçekleşmektedir.

Dairemizce uygulama da dikkate alınarak ilgili Kanun hükümlerinin amaçsal (gâi) yorumundan hareketle salt itiraz dilekçesinin başka bir il müdürlüğüne kaydedtirilmiş olması yetki tespitine itiraz edilmediği

şeklinde yorumlanamayacağı kabul edilmekte, böyle bir durumda yapılan bu itirazın sonuçlanıncaya kadar yetki işlemlerinin durdurulması gerektiği kabul edilmektedir.

Bu durumda, Mahkemece davalı Bakanlığın 6356 sayılı Kanun'un 43/5 inci maddesi gereğince yetki işlemlerini durdurması gerekirken 44 ücnü maddesine istinaden yetki belgesi düzenleyerek bu sürece devam edilmesinin hatalı olduğu gerekçesiyle birleşen davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, bu noktadan herhangi bir değerlendirme dahi yapılmaksızın davanın reddine karar verilmesi hatalıdır.

DAVA: Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizden incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Y A R G I T A Y K A R A R I

Davacı İsteminin Özeti:

Asıl davada davacı vekili; müvekkili Şirkete 06.02.2018 tarihinde tebliğ olunan 30.01.2018 tarihli yazıyla, “Yukarıda unvan ve adresi ile çalışan işçi ve üye sayısı belirtilen işyerinde toplu iş sözleşmesi yapmak için ÖZ GIDA-İŞ Sendikasının yetki tespiti başvurusunda bulunması üzerine Bakanlığımızca yapılan incelemede; adı geçen sendikanın Yasanın aradığı gerekli çoğunluğu sağladığı tespit edilmiştir. 6536 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’ nun 42. Maddesi gereğince bildirilir.” şeklinde adı geçen sendikanın müvekkil Şirkete ait işletmede çalışan personel sayısı olarak gerekli çoğunluğu sağladığı, bu nedenle yapmış olduğu yetki tespiti başvurusunun olumlu değerlendirildiğinin bildirildiği, ne var ki, davalı Öz Gıda İş Sendikası’nın yetki tespiti noktasında gerekli şartları sağlamadığı, gönderilen tespit yazısında müvekkil şirketin Konya’da bulunan fabrikasında bulunan işçi sayıları baz alınarak bir değerlendirmenin yapıldığı ve 72 olarak gösterilen işçi sayısından 39’unun adıgeçen Sendikaya üye olduğu ve bu nedenle gerekli çoğunluğu sağladığının belirtildiği, oysa ki, müvekkil Şirketin nin Ankara’da da bir işyerinin bulunduğu, sendikanın yetki tespitinin işletmede çalışan tüm işçi sayısının nazara alınarak belirlenmesi gerektiği, diğer taraftan, söz konusu tespit yazısında adı geçen davalı sendikaya üye işçi sayısının 39 olduğu belirtilmiş ise de, öncelikle müvekkil Şirkete ait işyerlerinde sendika üyesi bulunmamakla birlikte, var ise dahi, sendikaya üye olan işçi sayı hususunda müvekkil şirketin bir bilgisi bulunmadığı, ilgili mevzuat incelendiğinde ise adıgeçen davalı Sendikanın müvekkil Şirket nezdinde çalışan ve sendika üyesi olduğu iddia edilen işçilerin bir listesinin

müvekkil Şirkete göndermesi gerekmekte iken, bu yönde bir bildirim olmadığı gibi, diğer davalı Aile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından da işbu yetki tespiti yazısı ekinde sendika üyesi olan personele ilişkin bir bilginin yer almadığı, bu nedenle, sendika üyesi olduğu belirtilen işçi sayısı yönünden de itirazda bulduklarını ileri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 30.01.2018 tarih, 10864794-103.02(103.2)-E.8231 sayılı yazısının iptaline, adigeçen davalı ÖZ Gıda İş Sendikasının müvekkil şirket ile toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkili bulunmadığının tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Birleşen davada davacı vekili; müvekkili Şirkete 13.03.2018 tarihinde tebliğ olunan 09.03.2018 tarihli ve 20349 sayılı yazı ile 6356 sayılı Sendikalar Kanununun 42. maddesi gereğince tespit yazısına itiraz olmadığından bahisle aynı kanununun 44. maddesi uyarınca davacı işyerinde davalı Öz Gıda İş Sendikasının işyeri toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkili olduğunu gösteren 09.03.2018 tarihli yetki belgesi verildiğini, yetki belgesinde belirtilenin aksine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 30.01.2018 tarihli yazısına, tebliğ tarihi olan 06.02.2018 tarihinden itibaren 6 işgünü içerisinde görevli makam olan Ankara Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirimde bulunarak müvekkili Şirketin Konya'da bulunan fabrikadaki işçi sayısı baz alınmış ise de Şirketin Ankara'da da bir işyerinin olduğu ve burada çalışan işçilerin de bulunduğu, gerekli çoğunluğun sağlanıp sağlanmadığı noktasında işletmedeki tüm işçilerin sayısının göz önüne alınması gerektiğini, davacının işletme olması sebebiyle görevli makamın Ankara Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü olduğunu, yetkili mahkemenin de Ankara Mahkemeleri olduğunu, davalı Sendikanın davacı şirket ile toplu iş sözleşmesi yapacağına dair yetki belgesi düzenlemesinin usule ve yasalara aykırı olduğunu iddia ederek davalı Bakanlığın 09.03.2018 tarihli yazısının iptalini ve davalı Sendikanın davacı Şirket ile TİS yapmaya yetkili bulunmadığının tespitini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Asıl ve birleşen davalarda davalı Bakanlık vekili; davalı Sendikanın davacının Konya-Selçuklu'da bulunan işyerinde toplu iş sözleşmesi yapmak için 22.01.2018 tarihinde bakanlığa başvuruda bulunduğunu, yapılan incelemede davacıya ait işyerinin işveren tarafından İş Kolları Yönetmeliğinin “02 sıra numaralı gıda sanayi” işkolunda tescil ettirildiğini, işyeri düzeyinde değerlendirilen davacıya ait işyerinde 72 işçinin çalıştığı, bunlardan 39 işçinin davalı sendika üyesi olduğunun tespit edildiğini, yetki tespit yazısının davacı işverene 06.02.2018 tarihinde tebliğ edildiğini, işverenin görevli makam olan Konya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü yerine Ankara Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne 12.02.2018 tarihinde yetki tespit yazısına itiraz ettiğini, davacının Ankara'da bulunan işyerinin işveren tarafından ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar iş kolunda tescil ettirildiğini bu sebeple gıda sanayi iş kolundaki yetki tespitine dahil edilmediğini ve çoğunluk hesaplamasında dikkate alınmadığını, dava konusu işlemlerin usul ve hukuka uygun olduğunu iddia ederek asıl ve birleşen davanın reddini talep etmiştir.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

İlk Derece Mahkemesince, yasal düzenlemeler ve Yargıtay kararları kapsamında davacının Konya ve Ankara'da olan işyerlerinin farklı işkollarında tescil edilmiş olması karşısında Ankara'daki ve Konya'daki işyerinin tek bir işyeri veya işletme niteliğinde değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, dava konusu meselede davacının Konya'da kurulu işyeri için yapılan yetki tespitinin yasalara uygun olup olmadığına hukuka uygunluğunun denetlenmesi gerektiği, davalı Bakanlık'ın davacının gıda işkoluna kayıtlı Konya'daki işyeri için yetki tespiti yaptığını, dosya kapsamında Çalışma Bakanlığı tarafından CD ortamında sunulan verilere göre sadece Konya'da 1083765.042 SGK sicil nolu işyerinde başvuru tarihi itibarıyla 72 İşçinin çalıştığı, 39 işçinin ise sendika üyesi olduğunu, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 41/1. maddesi gereği davacının Konya'da çalışan işçilerin yarıdan fazlasının davalı sendika üyesi olması gerektiğini, davacı işyerinde çalışan 72 işçinin $72/2=36$ işçinin üye olması yeterli olduğu, yetki tespiti başvuru tarihi itibarıyla davacı Sendikanın ise 39 üyesi bulunduğu, bu durumda davalı sendika işyeri düzeyinde davacının Konya'da kurulu işyerinde çoğunluğu sağlamış olmakla birlikte toplu iş sözleşmesi yapma yetkisine sahip olacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

İstinaf başvurusu:

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı, davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti:

Bölge Adliye Mahkemesince, İlk Derece Mahkemesi kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olduğu gerekçesiyle, istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Temyiz başvurusu:

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Gerekçe:

1-Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2-Toplu İş Sözleşmesi kavramı Anayasamızın 53'üncü maddesinde düzenlenmiş olup, "Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı" başlıklı maddenin birinci fıkrasında "İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler." şeklinde kurala yer verilmiştir.

Toplu iş sözleşmesi yetkisi ise, toplu iş sözleşmesi ehliyetine sahip kuruluş veya kişinin belli bir toplu iş sözleşmesi yapabilmesi için Kanunun aradığı niteliğe sahip olmasını gösterir (GÜNAY, Cevdet İlhan: İş Hukuku Yeni İş Yasaları, Ankara 2013, s.942).

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun “Yetki” başlıklı 41 inci maddesinin birinci fıkrasında, “Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birinin üyesi bulunması şartıyla işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyerinde başvuru tarihinde çalışan işçilerin yarısından fazlasının, işletmede ise yüzde kırkının kendi üyesi bulunması hâlinde bu işyeri veya işletme için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir.” şeklinde düzenleme mevcut olup, bu Kanun'un “Yetki Tespiti İçin Başvuru” başlıklı 42 nci maddesi de;

“(1) Toplu iş sözleşmesi yapmak isteyen işçi sendikası Bakanlığa başvurarak yetkili olduğunun tespitini ister. İşveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren de Bakanlığa başvurarak yetkili işçi sendikasının tespitini isteyebilir.

(2) Bakanlık, kayıtlarına göre başvuru tarihi itibarıyla bir işçi sendikasının yetkili olduğunu tespit ettiğinde, başvuruyu, işyeri veya işletmedeki işçi ve üye sayısını, o işkolunda kurulu işçi sendikaları ile taraf olacak işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene altı iş günü içinde bildirir.

(3) İşçi sendikasının yetki şartlarına sahip olmadığını ya da işyerinde yetki şartlarına sahip bir işçi sendikasının bulunmadığının tespiti hâlinde, bu bilgiler sadece başvuruyu yapan tarafa bildirilir.

(4) Sigortalılığın başlangıcı ile sona ermesine ilişkin bildirimlerden yasal süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılmayanlar, yetkili işçi sendikasının tespitinde dikkate alınmaz.

(5) Yetki tespiti ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.” şeklindedir.

Yine aynı Kanun'un “Yetki İtirazı” başlıklı 43 üncü maddesi;

“(1) Kendilerine 42 nci madde uyarınca gönderilen tespit yazısını alan işçi veya işveren sendikaları veya sendika üyesi olmayan işveren; taraflardan birinin veya her ikisinin yetki şartlarına sahip olmadığı veya kendisinin bu şartları taşıdığı yolundaki itirazını, nedenlerini de göstererek yazının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren altı iş günü içinde mahkemeye yapabilir.

(2) İtiraz dilekçesi görevli makama kayıt ettirildikten sonra mahkemeye verilir. Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin yüzde birinden daha az üyesi bulunan işçi sendikası, yetki itirazında bulunamaz.

(3) İtiraz dilekçesinde veya ekinde somut delillerin yer almaması hâlinde itiraz incelenmeksizin reddedilir. İşçi ve üye sayılarının tespitinde maddi hata ve süreye ilişkin itirazları mahkeme altı iş günü içinde duruşma yapmaksızın kesin olarak karara bağlar. (Değişik cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bunların dışındaki itirazlar için mahkeme, duruşma yaparak karar verir ve bu karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi bir ay içinde kararını verir. (Ek cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verir.

(4) 42 nci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca kendisine yetki şartlarına sahip olmadığı bildirilen işçi sendikası, altı iş günü içinde yetkili olup olmadığının tespiti

için dava açabilir. Mahkeme açılan davayı o işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birini üye kaydeden işçi sendikaları ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene de bildirir. Mahkeme davayı iki ay içinde sonuçlandırır.

(5) İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur.” hükmünü, takip eden ve “Yetki Belgesi” başlıklı 44 üncü maddesi de, “(1) Tespit yazısına süresi içinde itiraz edilmemişse sürenin bitimini takip eden altı iş günü içinde; yapılan itiraz reddedilmişse ya da kendisine yetki şartlarına sahip olmadığı bildirilen sendikanın itirazı sonucunda yetki şartlarına sahip olduğunu tespit eden kesinleşmiş mahkeme kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren altı iş günü içinde; ilgili sendikaya, Bakanlıkça bir yetki belgesi verilir.” hükmünü havidir.

Bu genel açıklamalar ve yukarıda zikredilen hükümler ışığında temyiz itirazlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Somut uyuşmazlıkta; davacı asıl dava ile 6356 sayılı Kanun’un 42 nci maddesi kapsamında davalı Bakanlıkça işyeri düzeyinde yapılan 30.01.2018 tarihli olumlu yetki tespitine itiraz ederek bu işlemin iptalini talep etmiş, akabinde de birleşen dava ile 6356 sayılı Kanun’un 44 üncü maddesi kapsamında davalı Bakanlıkça düzenlenen 09.03.2018 tarihli yetki belgesinin iptalini talep etmiştir.

Dosya içeriğine göre asıl dava konusu Bakanlığın yetki tespit işlemi hukuken isabetli olup, bu yönden davanın reddinin yerinde olduğu anlaşılmıştır.

Bu safhada asıl ele alınması gereken sorun, birleşen davaya konu 09.03.2018 tarihli yetki belgesinin usule ve kanuna uygun olup olmadığıdır.

Birleşen davaya konu yetki belgesinin dayanağı, davacının asıl davaya konu edilen tespit yazısına itiraz etmemesidir. Hal böyle iken davacının tespit yazısına süresi içinde ve usule uygun bir şekilde itiraz edip etmediği üzerinde durulması gereklidir.

Tespit yazısına konu işyerinin Konya’da olduğu ve itiraz dilekçesinin buradaki görevli makama kayıt ettirilmediği, davacının görevli makam olarak süresi içinde Ankara Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne itiraz dilekçesini kayıt ettirerek asıl dava ile yetki itirazında bulunduğu açıktır. Nitekim bu olgu, taraflarında kabulündedir.

Uyuşmazlığı asıl doğuran nedenin davacının Konya yerine Ankara’daki görevli makama itiraz dilekçesini kayıt ettirip davasını açmasından kaynaklanmaktadır.

Bu meyanda uygulamaya bakıldığında, yetki sürecinde ilgi sendikaların itiraz dilekçelerini görevli makama kayıt ettirilmesi üzerine yapılan inceleme ile kaydın yapıldığı yer (görevli makam) hatalı dahi olsa KEP (kamu elektronik posta sistemi) üzerinde ilgili idareye bu itiraz bildirilmektedir. Böylelikle Kanun’un amaçladığı bildirim şartı gerçekleşmektedir.

Dairemizde uygulama da dikkate alınarak ilgili Kanun hükümlerinin amaçsal (gaî) yorumundan hareketle salt itiraz dilekçesinin başka bir il müdürlüğüne kaydedtirilmiş olması yetki tespitine itiraz edilmediği şeklinde yorumlanamayacağı

kabul edilmekte, böyle bir durumda yapılan bu itirazın sonuçlanıncaya kadar yetki işlemlerinin durdurulması gerektiği kabul edilmektedir.

Bu durumda, Mahkemece davalı Bakanlığın 6356 sayılı Kanun'un 43/5 inci maddesi gereğince yetki işlemlerini durdurması gerekirken 44 ücnü maddesine istinaden yetki belgesi düzenleyerek bu sürece devam edilmesinin hatalı olduğu gerekçesiyle birleşen davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, bu noktadan herhangi bir değerlendirme dahi yapılmaksızın davanın reddine karar verilmesi hatalıdır.

Netice itibarıyla, birleşen davada Dairemiz uygulaması gözetilmeksizin yazılı şekilde karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ:

Temyiz olunan İlk Derece Mahkemesi kararının ve bu karara karşı istinaf başvurusunu esastan reddeden Bölge Adliye Mahkemesi kararının, yukarıda yazılı sebepten dolayı **BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA**, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin ise kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 18.01.2022 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.